

Veelbelovende lancering

Volgens Universal Audio is hun nieuwe recording softwarepakket Luna geen daw. Maar wat is het dan wel en wat kun je ermee doen? We zoeken het haarfijn voor je uit.

door **Stefan Robbers**
stefan@interface.nl

Universal Audio kondigde nog niet zo lang geleden aan dat ze een eigen opnamesoftware zouden introduceren. De coronacrisis heeft dit project versneld en zo is sinds kort Luna al leverbaar. Het gaat om de eerste versie van wat men bij UA een 'realtime recording system' noemt. Geen daw dus, maar daar lijkt het toch wel sterk op: met Luna kun je onbeperkt audio- en midisporen opnemen en mixen, audio bewerken met plug-ins en virtuele instrumenten gebruiken. Luna werkt uitsluitend met thunderbolt-audio-interfaces van UA zelf. Men wil zo een integraal systeem creëren om snel en goed op te kunnen nemen, composities te maken, te mixen en te masteren.

Op dit moment wordt alleen het Mac OS-

platform ondersteund en moet je interface een thunderbolt-aansluiting hebben. Luna is gratis te downloaden voor eigenaars van zo'n interface. Bij het installeren moet je inloggen met je UA account en vervolgens moet Luna aangemeld worden op het iLok beveiligingssysteem. Je hebt dus een iLok key nodig of kunt de iLok cloud gebruiken. Dat lijkt wat overbodig, aangezien je zonder UA audio-interface helemaal niet met Luna zou kunnen werken.

Oneindig

Luna opent met een scherm waarin je bij de instellingen kunt, maar ook videotutorials kunt bekijken, updates uitvoeren en nieuwe onderdelen voor Luna downloaden. In het hoofdscherm kies je een nieuw project of open je een bestaand project. Opvallend is dat Luna geen save-functie heeft: alle aan-

info

• **Prijs incl.:** Luna is gratis voor Mac-gebruikers met een UA Apollo of Arrow interface
prijzen plug-ins en extensies:
- Moog Minimoog, Ravel, Neve Summing en Studer A800: € 299,- per stuk
- Luna Creator Bundle (deze 4 samen): € 699,-
- Spitfire Woodwinds, Brass en Chamber Strings: € 299,- per stuk
- Spitfire Bundle (deze 3 samen): € 599,-

passingen die je maakt, worden direct opgeslagen zodat er nooit informatie verloren gaat. Bovendien is er een uitgebreide undo-functie. Deze onthoudt alle wijzigingen vanaf het begin van het project, zodat je oneindig ver terug kunt gaan (ook na heropenen van een project). Alternatieve versies opslaan gaat helaas niet – in dat geval moet je het project opnieuw opslaan, waarbij alle inhoud gekopieerd wordt.

Als we naar de instellingen kijken, dan zijn er veel overeenkomsten met de console-software van de UAD-serie geluidskarten. In een soortgelijke opzet met een matrix van i/o-settings, samplerate, clock source, signaalniveaus en latency-instellingen kun je zo je hardware helemaal inrichten. Luna beschikt over twee hoofdschermen, een arranger en een mixeroverzicht. Luna opent met een arrangerscherm bij het aanmaken van een nieuw project. De mixer lijkt ook heel sterk op de console-software en vormt tegelijk de basis voor het mixen en masteren met Luna. Bovenaan het scherm staat een centraal bedieningspaneel met transportknoppen, cursorpositie- en loopinformatie, tempo, metronoom, indicators voor solo, mutes, et cetera en twee selectiepanelen. Met het linkerpaneel, View, wissel je tussen Arranger en Mixer en kun je onderdelen van het scherm aan- en uitzetten. De rechterview, Workflow, bevat allerlei hulpmiddelen om in detail met Luna te werken, waarover zo meer. De twee schermen kunnen ook op twee monitors vertoond worden. Anders dan veel andere daw-software gaat Luna dus meer uit van een opzet met twee schermen en vensters dan één groot venster met daar- in alle secties van de daw.

Klassieke indeling

De mixer volgt een tamelijk klassieke indeling met onderaan faders en meters, en daarbo-

Opvallend is dat Luna geen save-functie heeft: alle aanpassingen worden direct opgeslagen

INTERFACE XTRA

• introductie Luna
• demo's Neve Summing, Neve Studer A800, Ravel Piano en Moog Minimoog

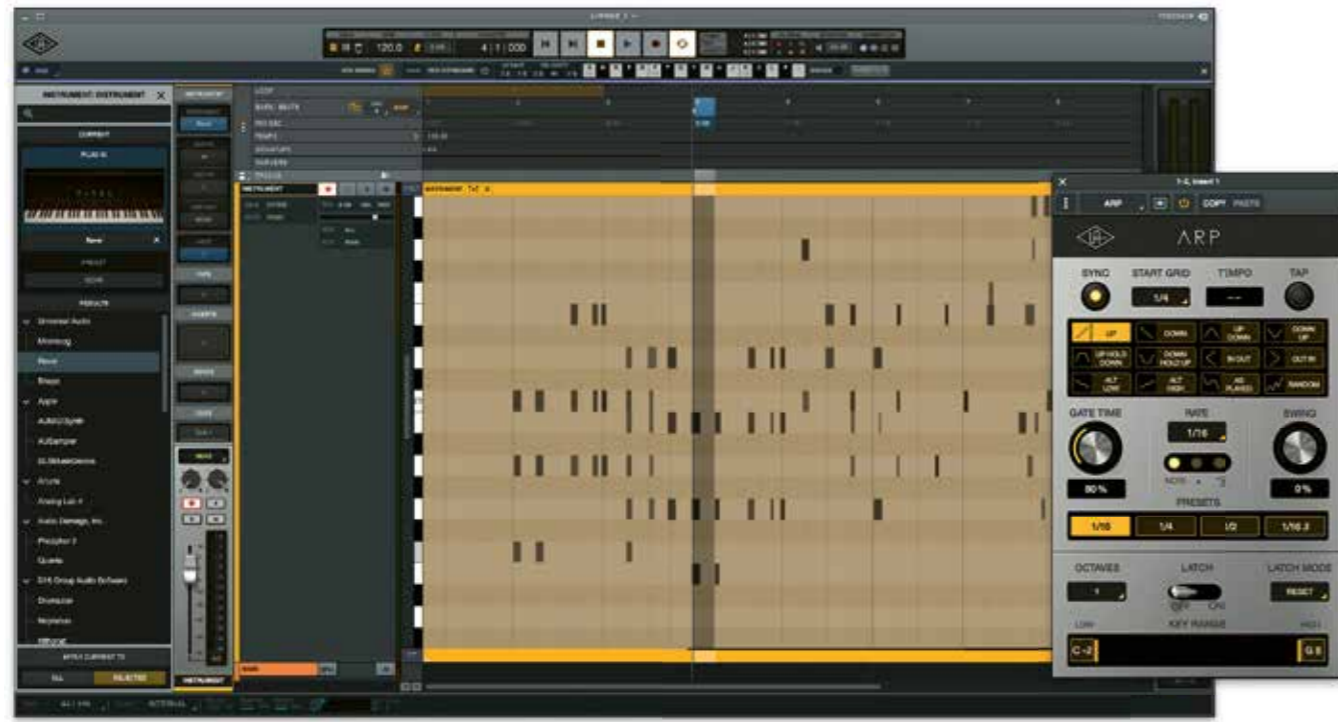

Luna mixing console

ven de outputs, cue-sectie, sends, inserts en de voor Luna specifieke tapesectie. Helemaal bovenaan staan per kanaal de inputsettings. De mixer maakt het werken met de console-software van de UA interfaces overbodig, want in de inputsectie kun je ook de Unison plug-ins activeren om opnamen te 'kleuren'. Het geheel oogt overzichtelijk maar

neemt wel veel ruimte in beslag. Eigenlijk lijkt de mixerinterface gemaakt voor 4k en/of retinaschermen; op lagere resoluties valt al snel een groot deel van een mixerkanaal uit het schermbereik. Luna vergt ook nogal wat van de grafische kaart van je computer. Zo sloeg regelmatig de ventilator van mijn 2018 high-end MacBook Pro aan, terwijl ik

nauwelijks iets aan het doen was met Luna. Met de laatste update is dit wel verbeterd. Men heeft er wel veel aan gedaan om een goed overzicht te kunnen houden. Zo kun je elk onderdeel in twee groottes weergeven, waarbij de kleinste alleen tekst laat zien van de gebruikte plug-in. En elk onderdeel kun je inklappen of zelfs volledig onzichtbaar ma-

Luna key editor

ken met viewknoppen. Het zou handig zijn geweest als je deze settings in een scherm-preset op zou kunnen slaan, maar dat is momenteel onmogelijk. Sporen kun je kleur-coderen met een kleurenwiel, maar dit zie je alleen onderaan bij de naam van het spoor terug. Verder blijft de hele mixer grijs en biedt ie ook vrij weinig contrast tussen tekst en achtergrond. Het is wel rustig voor je ogen, maar niet alles is even goed zichtbaar.

Geen onderscheid

Selecteer je een onderdeel van de mixer met de muis, dan verschijnt links in het venster de browser, die de context volgt van je keuzes in de mixer. Klik je bijvoorbeeld op een insert, dan verschijnt er een lijst plug-ins. Kies je een send of output, dan verschijnt een menu met trackopties. Luna heeft geen vca-faders maar wel bussen. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen effectsporen of summingsporen. Je kunt, door meerdere sporen te selecteren en dan op een output te klikken, wel een bus toevoegen die alle kanalen daar dan direct aan toewijst. Hetzelfde is mogelijk met de sends. Je kunt acht insertplug-ins toevoegen en zoveel sends als je wilt. Verder zijn er nog vier input-insert slots voor Unison plug-ins, de realtime plugins van het UAD-platform die dus opgenomen worden met de audio van het desbetreffende kanaal.

In de browser zie je een kleine grafische weergave van de plug-in, en van daaruit kun je ook door plug-in-presets browsen. Het is even wennen om direct een plug-in in de insert te zien verschijnen als je in de browser erop klikt, maar het geheel is wel heel snel en simpel opgezet. Kies je de verkeerde, dan kun je met de undo-functie snel een stapje terug. Wel keert de browser bij elke nieuwe selectie terug naar de default

setting, waarbij de UAD plug-ins als eerste getoond worden. Ik had liever gezien dat de laatst gebruikte getoond werd of dat je daar een voorkeur voor kunt instellen.

Sporen slepen

De browser zien we ook terug in het arranger-venster, met daarnaast een channel strip-weergave van het gekozen spoor. Verder biedt dit scherm de bekende tijdlijn van sporen die als events met een waveform weergegeven worden. Je kunt overigens heel snel sporen inladen in Luna door ze in dit venster te slepen. Indien er tempo-informatie in de sporen aanwezig is, neemt Luna dit over. Ook kan Luna aaf-bestanden importeren, bijvoorbeeld afkomstig van een andere daw. De samplerate en bitdiepte van de audio maken niet uit: Luna laadt alle sporen en speelt deze moeiteloos af. Dit is wel een van de meest indrukwekkende functies van Luna's geavanceerde audio-engine.

Alles wat met audiomanipulatie te maken heeft, werkt snel en transparant. Je hoeft je als gebruiker dus niet bezig te houden met bestandsformaten of conversie-issues. Ook de pitchshifting en timestretching werken snel en accuraat. Boven de golfvormweergave zie je een pitchweergave, die je realtime kunt aanpassen om zo een of meerdere Clips of Regions snel te transponeren. Er zijn zes timestretching algoritmes ingebouwd, toege-

Je doet alle edits in de arranger zelf, zowel audio als midi

specificaties

- realtime recording system voor UA audio-interfaces
 - realtime recording en processing
 - 4 realtime Unison inserts per track
 - 8 inserts per track
 - plug-in browser
 - undo met geheugen (ook na save) en versies
 - contextueel editen en browsen
 - ondersteunt audio unit plug-ins en instrumenten
 - automatisering van trackparameters en midi-cc-parameters
 - onbeperkt aantal tracks
 - samplerate onafhankelijk
 - continue autosave
 - import van audio- en tempo-informatie
 - aaf-import
 - audio- en midi-editing in arranger
- ondersteuning interne effecten en instrumenten**
- Neve Summing
 - Tape Tracking
 - Moog Minimoog
 - Ravel Piano
 - Shape instrument
 - Spitfire Audio instrumenten

spitst op het soort audio. De arranger wordt gebruikt voor recording, editing en midispreken, en met de workflow-selectie rechtsboven in de balk kun je uit vier soorten sets van commando's kiezen die bovenaan de arranger verschijnen. Zo zie je daar naar keuze editcommando's, opnamefuncties, mixing tools en zelfs een minikeyboard wanneer het een virtueel instrumentspoor betreft.

Comping-variant

Alle sporen kun je in de arranger in een aantal groottes weergeven. Per spoor kun je deze ook uittrekken of maximaliseren. Dat is onder meer handig omdat Luna geen afzonderlijk editvenster heeft: je doet alle edits dus in de arranger zelf, zowel audio als midi. Het arranger-venster bevat bovenaan allerlei informatie en settings voor de hele tijdlijn. Er is een loopindicator, dan een bars/beats-balk, een tempobalk, maatsoortbalk en nog eentje voor markers. Op de bars en beats-balk kun je een grid aanzetten en er is een snapoptie voor alle sporen op de tijdlijn. Het editen van audio, aanschuiven van audio en maken van crossfades verloopt snel en soepel. De cursor verandert afhankelijk van de positie op een event op het spoor, zodat je snel kunt knippen en/of verschuiven en kopiëren.

In de events kun je fades maken aan het begin en eind door het hoekje te slepen, en crossfades trekken op de plek waar de tracks tegen elkaar aan liggen. Van een event op een spoor kun je een kopie maken. Zo ontstaan er 'versions' die je dan kunt uitwisselen. Hetzelfde krijg je wanneer je een opname maakt met de loopfunctie aan; de opnamen worden dan onder elkaar gezet in versies. Dit is Luna's variant op wat men 'comping' noemt, maar andere daw's bieden op dat punt wat meer mogelijkheden om bij-

Luna instrumenten

Het enige instrument dat standaard in Luna zit, is Shape, dat zeer compleet is en helemaal gericht op het snel bereiken van goede resultaten. Shape is een rompler en werkt dus met gesampled klanken. De meegeleverde bibliotheek is al best uitgebreid en biedt een ruime keuze uit allerlei soorten instrumenten. Extra bibliotheken kun je aanschaffen via de storepagina van Luna. Het

mooie is dat Shape tot vier instrumenten kan combineren. In de vier slots kun je naar keuze variëren en mixen, en elk instrument heeft ook zijn eigen set parameters. De vier instrumenten samen gaan door een envelope- en filtersectie en kunnen worden voorzien van twee effecten. Zo bouw je in een mum van tijd een enorm goed klinkend instrument op dat prima werkt ter ondersteuning van een opgenomen pro-

ductie. Wil je meer, dan kun je terecht bij Spitfire Audio, dat voor Luna een aantal symfonie-instrumentlibraries levert. Deze Brass, Woodwinds en Chamber Strings zijn los te koop en kunnen binnen Shape worden gebruikt of als afzonderlijk instrument. In dat laatste geval heb je een hele set aan parameters om de juiste klank te vinden, zoals staccato, tremolo, pizzicato, et cetera.

Voor synthesizersounds kun je het Minimoog instrument aanschaffen. Deze zeer nauwkeurige software-emulatie wordt door Moog zelf ondersteund. De klank is zonder meer authentiek te noemen, met indrukwekkend laag en mooie rijke harmonischen. Alles aan deze plug-in klinkt zoals het hoort: de typische ladderfilter-sound, het feedbackcircuit, de oscillators en de envelopes doen nauwelijks voor de hardware onder.

Het derde instrument dat momenteel beschikbaar is voor Luna is Ravel, een emulatie van een Steinway B vleugelpiano. De klank wordt gemaakt met samples in combinatie met physical modeling. De samples werden opgenomen in de Ocean Way Studios (waar UA ook een galmpug-in van in het programma heeft). Met een uitklapmenu kun je de piano verder aanpassen, zodat deze altijd goed in de mix past wat betreft klankkleur, dynamiek, reverse mix en lengte en de mic-positie.

Luna waves editor

voorbeeld delen van verschillende opnamen te combineren. Voor zaken als gain changes en normaliseren kun je terecht bij de workflow voor editing, die bovenaan het scherm een hele reeks knoppen zet om alle soorten edits mee te kunnen uitvoeren.

Lage latency

Luna ondersteunt zowel het au-formaat als eigen plug-ins en extensies. Vst wordt niet genoemd, maar momenteel werkt Luna alleen op Mac's en van vrijwel alle plug-ins zijn er au-versies voor handen. De eigen Luna plug-ins en extensies bestaan uit instrumenten (zie ook kader) en effecten, waarvan er momenteel drie beschikbaar zijn voor de mixer: de Oxide analoge tapesimulatie (die standaard bij Luna zit), een Studer A800 tape-emulatie (die je los dient aan te schaffen) en de Neve Summing (die als extensie ingebakken zit in Luna). Heb je al de Studer A800 plug-in gekocht voor je UAD dsp-kaart, dan krijg je de Luna-versie gratis. Het is niet helemaal dezelfde plug-in: er zijn wat andere instellingen en deze werkt op alle sporen. Zo emuleer je feitelijk een analoge multitrack-recorder. Neve Summing heeft een mooi klinkend trucje: met een druk op de impedantiëknop ontstaat een warme, dikke sound die de summing een mooie coherente klank geeft. Door hun opzet en klank vormen al deze toevoegingen de sound van Luna en maken dat de software uniek klinkt. Alle Luna plug-ins en extensies zijn 'native', dus ze gebruiken de processor van de computer. Dat zal waarschijnlijk te maken hebben met

de lage latency die Luna kenmerkt.

Luna wordt geleverd met één virtueel instrument: Shape. Dit is een rompler-plug-in die gesampled instrumenten bevat. Naast Shape zijn als extra aankoop momenteel verkrijgbaar de Moog Minimoog, ontwikkeld samen met Moog zelf, de Ravel Grand Piano, en van Spitfire Audio een bibliotheek van symfonische instrumenten bestaande uit koperblazers, chamber strings en houtblazers. Overigens kun je ook midiplug-ins gebruiken in Luna; de eerste en enige tot nu toe beschikbare is een uitgebreide arpeggiator, om noten op allerlei manieren mee te manipuleren.

Intekenen

Met de automatisering in Luna kun je op elke track volume automatiseren door de fader te bewegen, en zaken als panning en mute kun je intekenen en editen op de tijdlijn. De bekende read/latch/touch-settings zitten er ook op, maar ook een trimfunctie. Hierbij beweegt de automation mee met de fader, waarbij alle reeds opgenomen waardes meegaan met als offset de faderpositie. Midi-cc-parameters van plug-ins zijn eveneens te automatiseren. Hierbij zou het heel handig geweest zijn als je knoppen aan een midicontroller zou kunnen toewijzen of een control surface kon gebruiken voor track-automatisering zoals volume. Helaas biedt Luna hier momenteel nog geen enkele ondersteuning voor.

De midi-implementatie is sowieso minimaal, en er wordt geen enkel bekend control

surface protocol zoals hui ondersteund. Hopelijk wordt dat snel verbeterd in de toekomst. Voor veel professionals is het gebruik van een control surface of faderstation essentieel, en het vertraagt de workflow enorm door alles met de muis te moeten intekenen. De midi-editing is beperkt tot het aanpassen en intekenen van noten op een piano roll. Er is een quantize-functie, die gekoppeld is aan de gridindeling. Daarnaast kun je een swing meegeven aan de midinoten. Qua midi-input kun je alleen voor een enkel instrument kiezen of voor alles. De midi-output is eveneens beperkt tot een apparaat.

Conclusie

We mogen vaststellen dat de Luna software wel degelijk een daw is, en dat is positief bedoeld. Luna biedt al een heleboel mogelijkheden in deze eerste versie. Zo is de audio-engine dik in orde met samplerate-onafhankelijkheid, uitstekende timestretching en pitchshifting. Bijzonder is de integratie van de tape-saturatie op alle tracks en de Neve Summing mixer. Qua look en feel is alles duidelijk en intuïtief vormgegeven, maar Luna neemt daarmee wel veel schermruimte in beslag. De editing en bewerking van audio- en midi-sporen en automatisering van parameters zijn simpel te doen en alle basisfuncties zoals warping, fades en crossfades en versioning zitten erin en werken goed. De editing en bewerking van audio- en midi-sporen en automatisering van parameters zijn simpel en beperkt, en missen ten opzichte van andere software nogal wat mogelijkheden. Wat ik ook echt miste, is control surface- en midicontroller-ondersteuning. Het is daarbij wel belangrijk te beseffen dat het om een vroege versie van het programma gaat; met updates zullen heel wat tekortkomingen en kritiepunten verholpen kunnen worden. Er zit zelfs een 'feedbackknop' in het programma waarmee je opmerkingen kunt doorgeven aan de programmeurs. De Luna extensies en instrumenten die nu verkrijgbaar zijn, zijn van erg hoge kwaliteit en heel geschikt om een muziekproductie mee te completeren, maar goedkoop zijn ze zeker niet. Zoals gezegd werkt Luna alleen met thunderbolt-audio-interfaces van UA zelf, en zijn de console en instellingen van de UA hardware geïntegreerd in Luna. Het is handig dat veel commando's identiek zijn aan Pro Tools; wel jammer dat je dit niet zelf kunt aanpassen. In veel opzichten is Luna echt in het 1.0-stadium, maar wel met een belofte voor de toekomst omdat de basis uitstekend werkt en klinkt. De vergaande integratie en snelheid van werken zijn daarbij doorslaggevend en natuurlijk het feit dat het programma gratis is. Luna is zelfs in dit vroege stadium en met de genoemde tekortkomingen al een heel bruikbaar systeem en absoluut de moeite van proberen waard als je een UA audio-interface hebt en aan de slag wilt met opnemen, editen en mixen. ■

het oordeel

- + integratie met UA audio-interfaces
- + realtime recording-mogelijkheden
- + tape- en bus-plug-ins
- + moderne audio-engine
- + contextuele workflow
- (vooralsnog) alleen voor Mac
- beperkte midi-ondersteuning
- geen ondersteuning voor control surfaces

Met de impedantiëknop creëer je een warme, dikke sound die de summing een mooie coherente klank geeft